

l'enquesta. Fins fa pocs anys s'atorgava a l'entrevista només un valor exploratori i a les enquestes se'ls cedia el monopoli de la validació. Actualment les històries de vida passen per una fase d'expansió. Un dels seus més visibles defensors (Bertaux) proposa conceptes tan suggestius com el de *saturació* i el dels testimoniatges negatius com a mètodes de validació. De tota manera, l'eterna qüestió de la representativitat pica a la porta de l'enfocament qualitatiu, el sotja amb vehemència, a vegades amb desvergonyiment, fent palès el romanticisme i l'exotisme tant a l'hora d'escollir informadors com quan cita passatges. La problemàtica de la representativitat continua i continuarà sobre la taula i no tinc el més mínim dubte que la qüestió continuarà trobant ressò a *Historia y fuente oral*. El cinquè canal de reflexió tracta sobre el valor de la conscienciació de la font oral. Teòrics coneguts han recalcat que la Història oral, tot i haver ampliat i democratitzat el discurs històric i haver arribat, fins i tot, a la *temeritat* de treure'l fora de les universitats, no és equiparable a una història popular i compromesa. *Historia y fuente oral* se situa, sense embuts, en el compromís amb la denúncia social i la situació de la dona. Els articles d'Eugenia Meyer i Olga Cabrera en són un bon exemple.

En resum, el lector d'*Historia y fuente oral* disposa de cinc grans vies de reflexió (interdisciplinarietat, memòria i complementarietat de les fonts, llenguatge oral i escrit, la representativitat i el valor tant de conscienciació com de denúncia que té la font oral) les quals permeten situar-se, amb rigor i de bon grat, en el cor mateix de la reflexió sobre el mètode.

El primer número de la revista és brillant i permet esperar una interessant i fructuosa continuïtat. Recomano la lectura i la consulta d'*Historia y fuente oral* no tan sols als especialistes sinó també al públic en general.

LEONARDO CURZIO

Historia y fuente oral. *Universitat de Barcelona/Institut Municipal d'Història*, núm. 1, 1989.

LLIBRES

E. LÓPEZ, J. PERUGA, C. TUDEL: **L'Andorra del segle XIX. (De la Nova Reforma a la Revolució del 1881.)** Editat amb el suport de la Conselleria d'Educació i Cultura, Andorra la Vella, 1988, 369 pp.

Davant el desolat panorama de la historiografia andorrana, els autors han aprofitat els materials recollits al llarg de la seva tasca docent en l'assignatura de Geografia i Història andorrana per confeccionar aquest llibre. Per aquesta raó, l'obra pretén ser un punt de partida i de suport per a una futura i desitjada Història d'Andorra i no pas una monografia definitiva sobre el període. L'estructura interna presenta dos grans apartats: en primer lloc, els aspectes socio-econòmics (demografia, economia —economia comunal, propietat, sistema financer, fargues—, societat, delmes i franquícies duaneres); en segon lloc, l'evolució política des de la Nova Reforma (1866) fins a la Revolució del 1881. Al primer cop d'ull, es fa palesa una notable desproporció entre ambdues parts. La primera, un bon recull de dades sobre el sistema de vida tradicional de les valls andorranes fa ombra al desenvolupament de l'evolució política andorrana des de la segona meitat del XIX. De fet, unes poques pinzellades, fonamentals si es vol, però massa descontextualitzades (Nova Reforma de 1866, concessió de cases de joc i crisi del 1868, dècada dels setanta, Revolució de 1881). De totes maneres, un dels grans mèrits d'aquest treball és la utilització d'im-

portants materials i documents inèdits, sobretot provinents dels arxius nacionals andorrans i de part dels comunals. Per manca de temps no han pogut ser consultats els arxius notariais. Destaquem també el recull bibliogràfic i els apèndixs.

JORDI CORTADELLA

Lidia ARMENGOL VILA: **Comportaments socials i mentalitats col·lectives.** Els llegats eclesiàstics andorrans del s. XIX. *Premi Principat d'Andorra 1987, M.I. Consell General, Andorra, 1988.*

A través de l'anàlisi de quasi 500 testaments eclesiàstics andorrans del segle passat, Lidia Armengol s'intenta submergir en la mentalitat col·lectiva d'aquesta societat pirinenca tan unida en certs aspectes a les comunitats muntanyenques veïnes, però tan particular en la seva configuració institucional. L'apassionament de l'autora per la seva terra fa que de vegades retrati la societat tradicional andorrana com un harmoniós pom de virtuts intangibles i com un producte natural del medi ambient físic. De tota manera, es tracta d'una primera aproximació al tema, ja que la segona part de la tasca que va engrescar Lidia Armengol a tractar aquesta qüestió, és a dir, els testaments notariais i els capítols matrimonials, encara està per fer. En aquest llibre se'ns revela una societat rural on la Casa és l'element primordial al voltant del qual es neix, es viu i es mor. La Casa, segons l'autora, és l'espai físic on els conceptes de Patrimoni i Família s'amalgamen per mantenir l'equilibri entre els recursos que ofereix el medi i el grup familiar. El llibre, a la fi del qual s'inclou un capítol d'estampes de la vida quotidiana, no deixa de ser una primera presentació d'uns estudis històrics més complets que esperem que es publiquin properament.

ISABEL GARCÍA TRÓCOLI

REVISTES I MISCEL·LÀNIES

MONOGRAFIES DEL MONTSENY / 4

AMICS DEL MONTSENY

► **Monografies del Montseny, núm. 4.**

En el quart volum editat pels Amics del Montseny poden trobar-se, entre d'altres, aquests articles: «El Monestir de Sant Marçal del Montseny», «Taula Rodona: Les Guerres Carlines al Montseny», «Els sometents de Viladrau i d'Espinelves en la guerra del francès», «Notícies històriques d'Espinelves», «Aproximació històrica al cultiu de la vinya a l'alta Vall del Congost».

► **Identitats, núm. 2/3.**

De l'últim número de la revista del Museu de l'Hospitalet destaquem els articles següents: «El cementiri de l'Hospitalet (1836-1886)», «Metodologia i pràctica museogràfica per a la valoració del patrimoni industrial», «El Canal de la Infanta i el seu aprofitament industrial a L'Hospitalet», «Les arrels filosòfiques de l'Estat del benestar».

► **Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria, núm. 34.**

Dels continguts de la revista del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró corresponent al mes d'abril, en destaquem els següents articles: «Mataró i la guerra dels matiners (1846-1849)», «El Dr. Pasqual Bellsolell, prevere. Un místic mataroní condemnat per la Inquisició setcentista», «La Rússia petita. Obrers contra obrers a Can Massot, l'any 1872».

► V Sessió d'Estudis Mataronins.

El Museu Arxiu de Santa Maria i el Patronat Municipal de Cultura de Mataró publiquen en aquest volum les comunicacions presentades a la V Sessió d'Estudis Mataronins, que va tenir lloc el 7 de maig de 1988. Aquestes són: *Les vies de comunicació del Maresme a l'antiguitat, estat de la qüestió*; *La capella pre-romànica de Sant Martí d'Argentona, estat de la qüestió*; *Els capbreus com a font històrica: l'exemple dels capbreus de Mataró i Vilassar (s. xiv)*; *Antonio Sala versus Lleonor Lladó. El Sant Ofici a Mataró, 1606*; *Les confraries i el gremi dels teixidors de lli mataronins (1576-1835)*; *La policia de Mataró al segle XVIII*; *Notes a la iconografia del retaule del Roser de Santa Maria de Mataró*; *Un edifici de Josep Oriol Mestres i Esplugues a Mataró*; *Notes sobre l'arquitecte Miquel Garriga i Roca a Mataró*; *El sistema de partits polítics a l'Ajuntament de Mataró els anys de la restauració*.

► **7 en 1**, maig 1989, núm. 2. Els Plecs de la Vall de Llémna del segon número de la revista del municipi de Sant Gregori estan dedicats a l'arqueologia i la prehistòria de la vall, des del Paleolític inferior fins al Neolític recent.

► Quaderns d'Història Tarraconense, VIII, 1989.

L'índex dels últims Quaderns d'Història Tarraconense és el següent: «La sinagoga de Valls i el seu entorn socioreligiós», «Capbreu de la Cartoixa. Els dominis de Scala Dei en la comarca de Valls», «L'ordenament processal a l'antic dret local de la Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre)», «La nissaga dels escultors Espinalt, de Serral, i la seva producció artística. Algunes aportacions», «La evolu-

ció de la mortalidad y de sus causas durante el siglo XIX. El caso de Miravet (Ribera d'Ebre)», «Estanislau Figueras i els l'xart (1851-1873)», «Guerra i revolució en la memòria popular».

► Saó, juny 1989, monogràfic núm. 2.

Número dedicat al modernisme al País Valencià, amb articles, entre d'altres, sobre: «Significat de l'Art Nouveau», «La imatge de la ciutat vint anys després», «L'arquitectura modernista valenciana. Un pretès desig de renovació», «L'exposició internacional de Torí. Secció i obra de Vicent Ferrer», «El modernisme i la il·lustració gràfica valenciana: La revista *Impresiones*; Les arts aplicades i el disseny modernista».

► Afers, fulls de recerca i pensament, núm. 7

Aquest número, que correspon als anys 1988-89, conté aquests interessants articles: «L'origen dels sistemes de regadiu al País Valencià: romà o musulmà?», «Els Berbers de València i la delimitació del País Valencià a l'alta edat mitjana», «Poblament rural i castellologia valenciana en el segle XIV», «Sobre ordenament feudal del territori i trasbalsaments del poblament mudèjar. La *Montaña Valencue* (1286-1291)», «Ceràmica i canvi cultural a la València medieval. L'impacte de la conquesta», «Els orígens d'una família de mercaders mudèjars en el segle XV: Çaat Ripoll (1381-1422)», «Aspectes de la vida dels jueus valencians a la llum d'unes fonts hebraïques: les respostes de Rabi Yis-haq Ben Séset Perfet (segona meitat del segle XIV)», «Els moriscos valencians a l'exili després de l'expulsió del 1609», «Les interrelacions lingüístiques en la València descendent. Comentaris a les aportacions

de Robert I. Burns», «La llengua dels valencians vista des de la Catalunya de l'edat moderna», «Factors històrics dels dos grans dialectes catalans».

NOTICIARI

► Riudoms

L'Ajuntament de Riudoms i el Centre d'Estudis Riudomencs Arnau de Palomar convoquen el Premi Arnau de Palomar 1989 d'investigació per a monografies o treballs d'investigació sobre qualsevol camp científic (històric, sociològic, econòmic, geogràfic, ecològic, etc.) referit a la vila de Riudoms o a un àmbit més ampli que l'inclogui de forma destacada. L'extensió mínima serà de trenta fulls. El premi està dotat amb 100.000 pessetes amb possibilitats de publicació. El termini d'admissió finalitza el 30 de novembre d'enguany. Per a més informació, escriu al Centre d'Estudis Riudomencs Arnau de Palomar, avda. de Pau Casals, 84 - 43330 Riudoms (Baix Camp).

► Vilanova i la Geltrú

El Centre d'Estudis i Biblioteca-Museu Balaguer de Vilanova i la Geltrú organitza el curs *Història econòmica de Catalunya: bases per a l'estudi de la revolució industrial a Vilanova i la Geltrú*. Les sessions començaran a partir del dissabte 7 d'octubre (de 10 a 13 hores) a la Biblioteca-Museu Balaguer i continuaran cada dissabte a la mateixa hora i lloc fins al 4 de novembre. Els continguts seran els següents: 7 d'octubre, *Comerç colonial i desenvolupament econòmic del segle XVIII* (J.M. Delgado); 14 d'octubre, *La revolució industrial a la Catalunya del segle XIX* (J. Maluquer de Motes); 21 d'octubre, *La transformació industrial a la Catalunya de principi del segle XX* (A. Calvo); 28 d'octubre, *De l'economia catalana sota el franquisme a avui* (J. Ros); 4 de novembre, *Fonts per a l'estudi de la revolució industrial a Vilanova i la Geltrú* (R. Mestres - A. Tubau).

► Sant Feliu de Llobregat

La tercera edició del Premi d'Investigació Llorenç Sans l'ha guanyat el treball de Joan Tardà *Conjuntures i evolució política del Baix Llobregat durant les dues primeres dècades del segle XX*. L'obra serà publicada pel Patronat Municipal de Cultura de Sant Feliu.

► Arbúcies i Olot

Els dies 27, 28 i 29 de novembre de 1989 se celebrarà a Arbúcies i Olot el Congrés Català de Museus Locals i Comarcals, organitzat pel Museu Etnològic del Montseny i el Museu Comarcal de la Garrotxa, amb la col·laboració del servei de Museus del departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Girona i el suport de l'ICOM i la UNESCO.

Les ponències del Congrés seran a càrrec d'Aingeru Astui (director del Museo del Pescador, Bermeo, Euskadi) («Els museus locals i comarcals a Euskadi»), Eduard Carbonell (director general del Patrimoni Cultural de la Generalitat) («Política cultural de museus locals i comarcals a Catalunya»), Gerard Collin (Director de l'Ecomuseu del Mont Lozère, França) («Museus regionals francesos. El cas dels ecomuseus»), Knut Drake (president del Comitè Internacional de Museus Regionals de l'ICOM; Turku Provincial Museum, Finlàndia) («Els museus regionals del nord d'Europa»), Eulàlia Janer (Servei de Museus de la Generalitat) («Els museus comarcals a Catalunya»), Dolors Llopart (directora del Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populars, Barcelona) («Museus locals: recurs cultural bàsic dels municipis»), Pere Macias (alcalde d'Olot) («Ajuntaments i museus comarcals»), Roger Marcet (cap del servei de Museus de la Diputació de Barcelona) («Polítiques de suport als museus locals des de les institucions supramunicipals») i Jaume Soler (alcalde d'Arbúcies) («Ajuntaments i museus locals»).

TRIA DE NOVELTATS

Monografies generals

- Narcís Jordi Aragó: **Guia de la Girona monumental**. Ajuntament de Girona (Guies urbanes, 5), 1989, 108 pp.
- J. Canal-A. Mayans-J. Pujiula (editors): **Joaquim Danés i Torras (1888-1960)**. Editora de Batet, Olot, 1989, 284 pp.
- Joan Carreras: **El Mont, ahir un monestir, avui un santuari**. Patronat de la Mare de Déu del Mont - Centre d'Estudis Diocesans, Girona, 1989, 102 pp.
- Josep Mainar: **Gent nostra. Pep Ventura**. Nou Art Thor, Barcelona, 1989, 50 pp.
- J.M. Marquès-P. Micaló: **El monestir de Cervià**. Ajuntament de Cervià de Ter, (Col·lecció de Sant Feliu, 5), Girona, 1989, 47 pp.
- R. Marcrau-M. Fernández: **Alt Empordà. Paisatge. Població. Economia. Història. Art. Tradicions**. Barcanova (Comarques de Catalunya, 3), Barcelona, 1989, 63 pp.
- Antònia Pallach: **Josep Pallach: 43 anys de passió**. Orion 93 editores, Palafrugell, 1989, 105 pp.
- Un home del segle xx. **Germinat Ros i Martí**. Associació Popular d'Amics de la Cultura, Lloret, 1989, 128 pp.
- Artur Cot: **La barca de Móra d'Ebre i el seu entorn. Notes històriques**. Diputació de Tarragona, 1989, 80 pp.
- Marià Mari: **Exposició cronològica-històrica dels noms i dels fets dels arquebisbes de**

Tarragona. Institut d'Estudis Ramon Berenguer IV, Secció d'Arqueologia i Història, Tarragona, 1989, 96 pp.

► A. Bladé: **Viure a Tarragona (Fulls d'un dietari 1972-1974)**. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1989, 224 pp.

► Josep Jou: **Al fil dels meus records**. Història i Cultura del Pallars, la Pobla de Segur, 1989, 130 pp.

Prehistòria-Història antiga

► F. Garcia-G. Munilla-R. Pallarés: **La Moleta del Remei, Alcanar - Montsià. Campañas 1985-1986**. Publicacions de la Diputació de Tarragona, 1988, 174 pp.

Història moderna

► Pilar Garcia: **El naixement d'una universitat: Gandia, segle xvi. Edició i estudi introductor de les seues constitucions**. Ajuntament de Gandia (Col·lecció L'Arxiu, 2), 1989, 119 pp.

► Valentí Gual: **Vida i mort a la Conca de Barberà a l'edat moderna (Rocafort de Queralt, segles xvi-xviii)**. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Secció d'Arqueologia i Història, Tarragona, 1988, 168 pp.

► Pascual Ortega: **La orden de San Juan de Jerusalén y Miravet, dominio señorial y cambios institucionales (primera mitad del siglo xv)**. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1988, 266 pp.

► Josep Serrano: **La Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre)**. His-

tòria, règim senyorial i aspectes del seu antic dret local, en particular els **Costums, del 1517**. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Secció d'Arqueologia i Història, Tarragona, 1988, 263 pp.

► Francesc Ferrer: **L'economia del set-cents a les comarques gironines**. Cambra de Comerç, Indústria i Navegació, Girona, 1989, 498 pp.

Història contemporània

► Rosa Maria Gil: **Els indians**. Diputació - Caixa de Girona (Quaderns de la Revista de Girona, 23), Girona, 1989, 96 pp.

► Manuel Gimeno: **Revolució, guerra i repressió al Pallars (1936-1939)**. Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Club de Butxaca, 71), Barcelona, 1989, 178 pp.

► Manuel Salicrú: **Crònica del temps de guerra a Mataró (1936-1939)**. Museu Arxiu de Santa Maria, Mataró, 1989, 122 pp.

► Mercè Costafreda: **Orígens del catalanisme a Tarragona, 1900-1914**. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Secció d'Arqueologia i Història, Tarragona, 1988, 158 pp.

► Peter McPhee: **Collioure et la Révolution Française, 1789-1815**. Le Publicateur, Perpinyà, 1989, 165 pp.

Revistes i miscel·lànies

► **Miscel·lània d'Estudis Santjustencs**. Centre d'Estudis Santjustencs, Sant Just Desvern, 1989.

► **Cota Zero, Revista d'Arqueologia i Ciència**, núm. 5. Eumo Editorial, Vic, 1989.

► **Miscel·lània Penedesenca**, volum XI, Institut d'Estudis Penedesencs, 1989.

► **Simposi Català a l'Hospitalet: 27, 28, 29 novembre, 1987**. Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 1989, 104 pp.

► **Lligall**, núm. 1. Actes de les Primeres Jornades d'Arxivística de Catalunya (Ribes de Freser, 15-17 de març de 1987). Associació d'Arxivers de Catalunya, Girona, 1989, 257 pp.

► **Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria**, núm. 34. Mataró, abril, 1989, 56 pp.

► **V Sessió d'Estudis Mataronins**. Comunicacions presentades el 7 de maig de 1988. Museu Arxiu de Santa Maria - Patronat Municipal de Cultura, Mataró, 1989, 119 pp.

► **7 en 1**, maig 1989, núm. 2. Revista del municipi de Sant Gregori, 38 pp.

► **Identitats. Revista del Museu de l'Hospitalet**. Estiu 1989, núms. 2/3, 56 pp.

► **Monografies del Montseny**, núm. 4. Amics del Montseny, Girona, 1989, 205 pp.

► **Quaderns d'Història Tarraconense**, vol. VIII. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1989, 146 pp.

► **Anuari 1987 de la Societat d'Història Eclesiàstica, Moderna i Contemporània de Catalunya**. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1988, 240 pp.

► **Saó**. València, juny del 1989 (monogràfic núm. 2).

► **Miscel·lània 7**. Centre d'Estudis Comarcals de la Ribera d'Ebre, maig del 1989, 68 pp.

► Francesc Costa (editor): **Migliaresi. Documents històrics de Mataró**. Juny 1989/2, Mataró, 1989.

Els *Plecs d'història local* són una iniciativa conjunta de: